

Запровадження контролінгу на підприємстві допоможе запобігти виникненню кризових економічних ситуацій, ідентифікувати причини фінансових проблем та ефективно їх усунути. Впровадження та організація служби контролінгу є складним, дорогим процесом, але, як показала світова і вітчизняна практика, необхідним елементом управління підприємством.

ЛІТЕРАТУРА

1. Терещенко О.О. Фінансова діяльність суб'єктів господарювання. Навч. посібник. – К.: КНЕУ, 2003. – 554 с.
2. Гриценко Л.Л., Боярко І.М., Роєнко В.В. Контролінг грошових потоків підприємств // Актуальні проблеми економіки. – 2010. – №3 (105). – С. 148–154.
3. Державний комітет статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.ukrstat.gov.ua.
4. Набок Р., Набок А. Американская и немецкая модели контролинга // Финансовый директор. – 2007. – №12. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: www.management.com.ua/finance.
5. Майер Э. Контролинг как система мышления и управления. – М.: Финансы и статистика, 1993. – 286 с.
6. Манн Р., Майер Э. Контролинг для начинающих. – М.: Финансы и статистика, 1995. – 304 с.
7. Бородушко И.В., Васильева Э.К. Стратегическое планирование и контроллинг. – СПб.: Питер, 2006. – 192 с.
8. Анташов В.А., Уварова Г.В. Экономический советник менеджера. – Минск: Финансы, учет, аудит, 1996. – 185 с.
9. Ананькина Е.А., Данилочкин С.В., Данилочкина Н.Г. Контроллинг как инструмент управления предприятием. – М.: ЮНИТИ, 2002. – 279с.
10. Хан Д. Планирование и контроль: Концепция контроллинга / Пер. с нем.; Под ред. и с предисл. Туркача А.А., Головача Л.Г., Лукашевича М.Л. – М.: Финансы и статистика. 1997. – 800 с.
11. Петренко С.Н. Контроллинг. – К.: Ника-Центр, Эльга. 2003. – 328 с.
12. Цигилик І.І., Мозіль О.І., Кірдякіна Н.В. Контролінг в системі управління // Актуальні проблеми економіки. – 2005. – №3. – С. 117–124.

УДК 331.2:657

АСПЕКТИ ОРГАНІЗАЦІЇ ТА МЕТОДИКИ ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

Корягін М.В., к.е.н., доцент,
Попкова О.О., здобувач
Львівська комерційна академія

Рассматриваются основные аспекты организации и методики аудита расчетов по оплате труда. Обращается внимание на совершенствование системы внутреннего аудита расчетов по оплате труда.

Ключевые слова: *внутренний аудит, оплата труда, расчеты по оплате труда.*

The main aspects of the organization and methods of the audit of job payment calculations. The attention is paid to the improvement of the system of internal audit of job payment calculations.

Key words: *internal audit, job payment, job payment calculations.*

Постановка проблеми. Оплата праці є важливою складовою в умовах функціонування ринкових відносин, концентрованим вираженням ефективності економіки і соціальної політики держави в цілому, а також окремих суб'єктів господарювання. З одного боку, оплата праці є основним джерелом доходів працівників, тому її величина значною мірою характеризує рівень добробуту всіх членів суспільства. З другого боку, її правильна організація зацікавлює працівників підвищувати ефективність виробництва, а відтак безпосередньо впливає на темпи й масштаби соціально-економічного розвитку країни.

Заробітна плата завжди перебувала у центрі уваги науковців. Так, зокрема А. Сміт і Д. Рікардо розробили теоретичні основи концепції розуміння заробітної плати як ціни праці. А. Сміт вважав, що в основі ціни праці лежить вартість засобів існування, необхідних для життя працівників та членів їх сімей. Фактично він зводив заробітну плату до вартості робочої сили [5].

На сьогодні стан та розвиток діяльності підприємств в Україні передбачає здійснення комплексу заходів щодо удосконалення системи господарювання для покращення конкурентоспроможності на ринку та підвищення прибутковості. Одним із способів покращення становища підприємства та підтримки його в конкурентоспроможному стані є здійснення внутрішнього аудиту, у тому числі розрахунків з оплати праці, основним завданням якого є виявлення відхилень в діяльності підприємства та розробка рекомендацій щодо їх усунення.

Аудит розрахунків з оплати праці відіграє важливу роль у системі як внутрішнього, так і зовнішнього контролю. Це пов'язано з тим, що облік праці і заробітної плати є трудомістким, потребує уваги і сконцентрованості, оскільки пов'язаний з обробленням великої кількості первинної інформації, має багато однотипних операцій, здійснення яких потребує багато часу. Саме це обумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх джерел та публікацій. Питанням висвітлення організації і методики аудиту розрахунків з персоналом присвячено чимало праць, зокрема: М.Т. Білухи, Ф.Ф. Бутинця, Б.І. Валуєва, В.С. Рудницького, В.О. Шевчука, [2, 6], однак названі автори не розглядали поетапного здійснення внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці, що, на нашу думку, потребує вдосконалення, оскільки відсутність теоретичних напрацювань з даної теми свідчить про те, що немає науково обгрунтованої методики здійснення внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці на великих підприємствах, що може ускладнювати діяльність внутрішніх аудиторів. Враховуючи наявність невирішених питань наукового та прикладного характеру, на нашу думку, слід приділити увагу організації та методиці внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці, що зумовлює необхідність подальших досліджень.

Мета дослідження. Метою дослідження є аналіз особливостей організації і методики внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці для подальшого їх впровадження на підприємствах з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

Викладення основного матеріалу. Внутрішній аудит є однією із функцій управління господарською діяльністю підприємства. Одним із його вирішальних завдань є надання інформації про діяльність підприємства для прийняття ефективних управлінських рішень, що можливе лише за раціональної його організації. Організуючи систему внутрішнього аудиту на підприємстві, необхідно дотримуватися системного підходу, що забезпечує його найбільшу результативність та, в свою чергу, визначає раціональність контрольної діяльності. Ефективна організація внутрішнього аудиту є одним із заходів, спрямованих на вдосконалення управління підприємством, яка забезпечує високий рівень виконання його завдань, чіткий порядок у його веденні. Таким чином, правильна організація внутрішнього аудиту на підприємстві забезпечить керівництво та власників достовірною інформацією про стан справ і на основі цього визначить перспективи його подальшої діяльності.

Більшість вчених, зокрема Бутинець Ф.Ф., Давидов Г.М., Єсінова Н.І., Усач Б.Ф. [2, 3, 4, 7], завдання аудиту операцій з оплати праці вбачають у правильності нарахування заробітної плати та проведення всіх утримань і відрахувань до фондів соціального страхування та сплати податку з доходів фізичних осіб. Так, і В.Я. Савченко вважає, що: «Основною метою аудитора при перевірці оплати праці є визначення сильних сторін контролю, щоб переконатися, що істотні помилки відсутні. Головне завдання аудиту оплати праці – перевірка дотримання нормативно-правових актів при нарахуванні оплати праці, утриманих з неї і правильності ведення бухгалтерського обліку з оплати праці» [1].

Дослідження показують, що вченими виділяються нетотожні завдання щодо проведення внутрішнього аудиту операцій з розрахунків з оплати праці, що свідчить про відсутність єдиного науково обгрунтованого підходу до цього питання.

З метою чіткого врегулювання аудиторських процедур з врахуванням часу здійснення господарської операції О.Ю. Шоляк [8]. на нашу думку, найбільш повно систематизував завдання внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці (рис. 1).

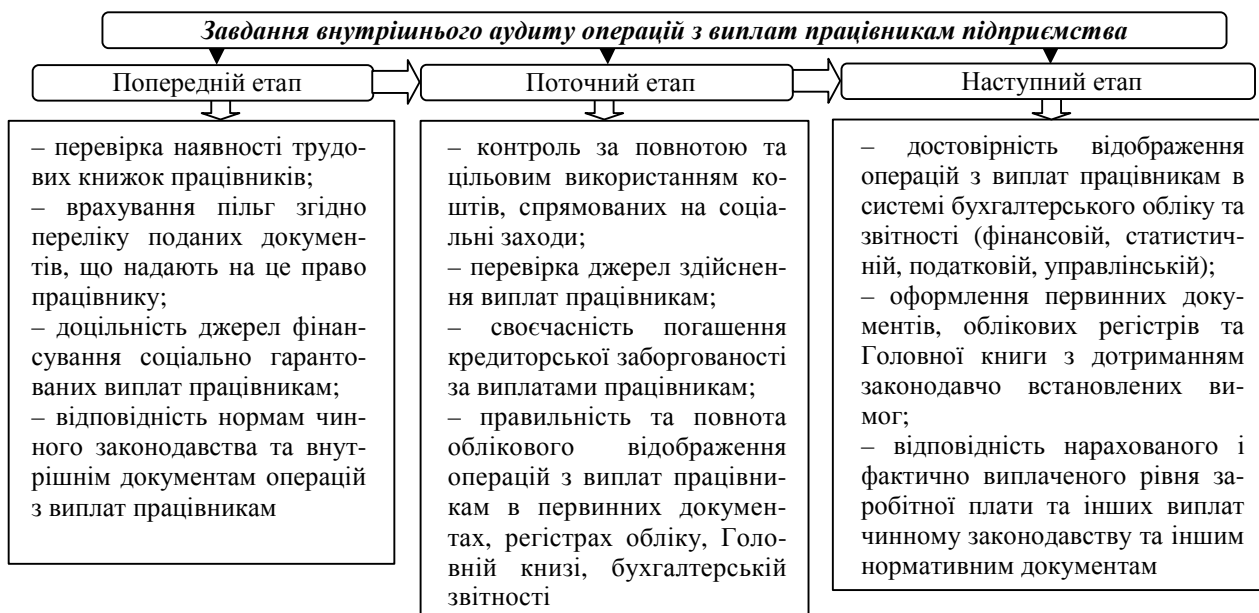

Рис. 1. Завдання внутрішнього аудиту операцій з виплат працівникам підприємства (часовий розріз)

Послідовність здійснення внутрішнього аудиту з оплати праці передбачає дотримання організаційної, методичної, результативної та завершальної фаз та може бути зображена у вигляді, показаному на рис. 2.

МЕТОДИКА ВНУТРІШНЬОГО АУДИТУ РОЗРАХУНКІВ З ОПЛАТИ ПРАЦІ

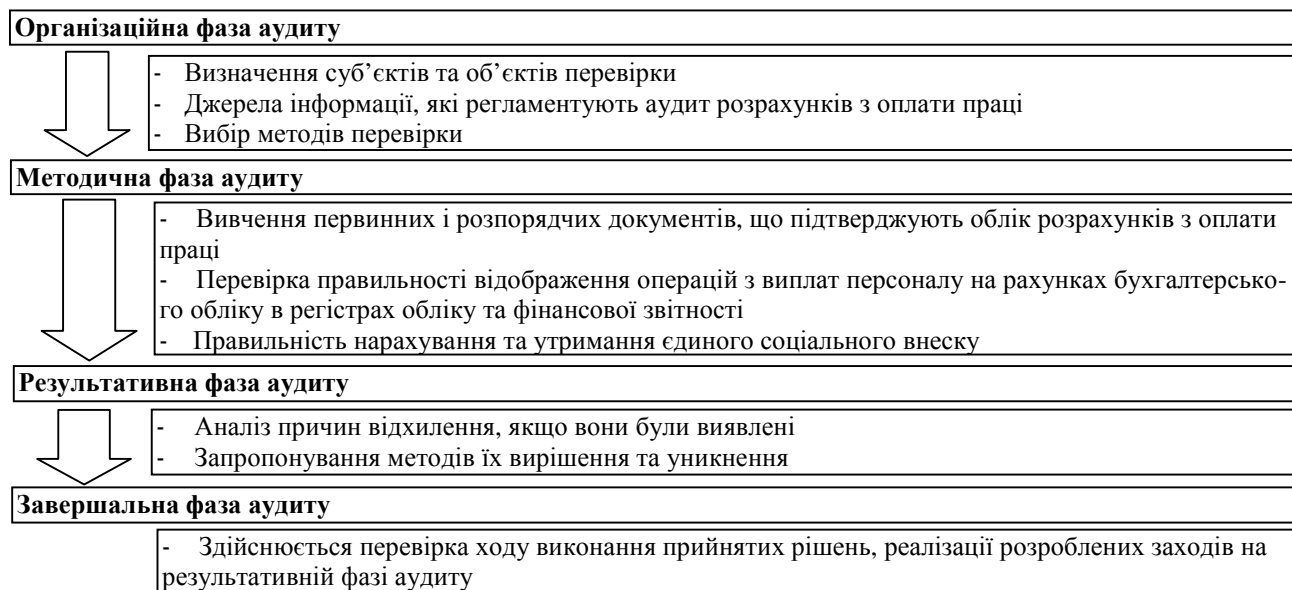

Рис. 2. Методика внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці (на основі Шоляк О.Ю.)

Методична фаза аудиту передбачає перевірку дотримання умов Положення про оплату праці; перевірку наявності трудових книжок та особових карток працівників, перевірку правильності документального оформлення розрахунків з оплати праці та чи відповідають вони нормам чинного законодавства і положенням внутрішніх документів підприємства; перевірка відповідності бази нарахування оплати праці обсягам виконаних робіт при відрядній формі оплати праці та фактично відпрацьованим годинам при погодинній формі оплати праці; перевірку правильності обчислення сум відпускних та розміру компенсації за невикористану відпустку; перевірку правильності здійснення нарахувань та утримань Єдиного соціального внеску; встановлення правильності включення окремих виплат працівникам до собівартості продукції, робіт, послуг; перевірку законності та правильності облікового відображення операцій розрахунків з оплати праці; перевірку даних регістрів синтетичного та аналітичного обліку операцій з виплат працівникам на відповідність; перевірку показників облікових регістрів та

фінансової звітності на відповідність; встановлення правильності заповнення фінансової звітності з оплати праці.

Результативна фаза передбачає аналіз причин відхилень, розробку методів їх усунення, щоб у подальшому це не впливало на фінансово-господарську діяльність підприємства та на подальший процес обліку розрахунків з оплати праці.

На *завершальній фазі* внутрішнього аудиту виплат персоналу керівник підприємства або уповноважена особа здійснює перевірку виконання прийнятих рішень щодо усунення виявлених порушень та забезпечення контролю уникнення їх у майбутньому.

Висновки. Аудит розрахунків з оплати праці є однією з найважливіших і складних ділянок контролю, оскільки безпосередньо торкається економічних інтересів усіх без винятку працівників підприємства. Результати проведеного дослідження свідчать, що в наукових працях вчених недостатньо чітко висвітлені питання по аудиту розрахунків з персоналом, а точніше, саме внутрішнього аудиту на підприємстві. Визначено завдання внутрішнього аудиту розрахунків з оплати праці, які найбільш точно та повно відображають сутність та процес аудиту.

Запропонована методика організації внутрішнього аудиту з оплати праці дозволить максимально швидко досягнути результатів перевірки з метою прийняття ефективних управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА

1. Аудит: Навч.-метод. посібник для самост. вивч. дисц. / В.Я. Савченко, В.О. Зотов, С.А. Кириленко та ін. – К.: КНЕУ, 2003. – 268 с.
2. Бутинець Ф.Ф. Аудит: підручник [для студентів спеціальності «Облік і аудит» вищих навчальних закладів] / Ф.Ф. Бутинець. – [вид. 2-е]. – Житомир: Рута, 2002. – 672 с.
3. Давидов Г.М. Аудит: [навч. посіб.] / Г.М. Давидов. – [вид. 2-е]. – К.: Знання, 2001. – 363 с. – (Вища освіта ХХІ століття)
4. Єсінова Н.І. Економіка праці та соціально-трудова відносини: [навч. посіб.] / Н.І. Єсінова. – К.: Кондор, 2004. – 432 с.
5. Лишиленко О. Бухгалтерський облік розрахунків за виплатами працівникам // Бухгалтерський облік і аудит. – 2004 – № 12. – С. 29–30.
6. Рудницький В.С. Внутрішній аудит: методологія, організація: [монограф.] / В.С. Рудницький. – Тернопіль: Економічна думка, 2000. – 106 с.
7. Усач Б.Ф. Аудит: [навч. посіб.] / Б.Ф. Усач. – К.: Знання-Прес, 2002.
8. Шоляк О.Ю. Внутрішньогосподарський контроль розрахунків з оплати праці // Бухгалтерський облік і аудит. – 2009. – №10.

УДК 657.372.3

АМОРТИЗАЦІЯ НЕМАТЕРІАЛЬНИХ АКТИВІВ ЗА ВІТЧИЗНЯНИМИ ТА МІЖНАРОДНИМИ СТАНДАРТАМИ ОБЛІКУ

Кондрашова Т.М., к.е.н., доцент,

Кондратко Х.Ю.

Донецький державний університет управління

В статті приведені поняття нематеріальних активів, їх класифікація, проведена порівняльна характеристика П(С)БУ 8 і МСБУ 38 і определены направления усовершенствования учета амортизации нематеріальних активів на українських підприємствах.

Ключевые слова: нематеріальні активи, амортизація, учет, срок полезного использования, методы амортизации.

In the article intellectual property assets and their classification are shown, comparative description of Ukrainian Accounting Standards 8 and IAS 38 is made and directions of improvement of the account of intellectual property assets depreciation in at Ukrainian enterprises are determined.

Key words: intellectual property assets, depreciation, account, term of useful use, methods of depreciation.